

YAZAR
DEĞERLENDİRMELERİ

Bursa
İlk 250
Büyük Firma
Araştırması
2020

Sefer LEVENT
Hürriyet Gazetesi Ekonomi Müdürü

Ticaretin En Kritik Virajında Karar Vermek Zor Gaz mı, Fren mi?

Senaristlerin bile "bu kadarını hayal edemeyiz" dediği bir dönemden geçiyoruz. Bu yazının kaleme alındığı, 2021'in son çeyreğine girmeye hazırlandığımız şu günlerde maalesef felaket haberlerinin ardı arkası kesilmiyor. Koronavirüs kılık değiştirip karşımıza çıkmaya, can almaya devam ediyor. Ege ve Akdeniz'deki orman yangınları ise yüreğimizi dağlamış durumda.

Bu felaketleri tahmin etmek ne kadar imkansızsa felaketlerin yol açtığı ticari zorlukları kestirmek de o kadar imkansız.

Tarihe not düşmek için gelin son bir yılda yaşadığımız bazı gelişmeleri hatırlatalım:

Kovid-19 salgını, akıllı telefonlardan bilgisayarlara, askeri ekipmanlardan otomobillere kadar birçok teknolojik ürünün üretiminde kullanılan çiplerin arzında da küresel bir kriz yaşanmasına neden oldu. Salgın sırasında akıllı telefonlar ve elektronik ürünlere yönelik talebin beklenmedik şekilde artmasıyla benzeri görülmemiş bir çip kıtlığı yaşadık. Otomotiv başta olmak üzere teknoloji içeren tüm sektörler büyük bir dalgalanma yaşadı. Üretim hatlarını durduran fiyatları zıplatan kıtlık ekonomideki dengeleri altüst etti.

KONTEYNER KRİZİ

Çin, Kovid-19 salgınında ABD ve Avrupa'ya göre pandemi kısıtlamalarını daha hızlı bitirip normale döndü. Fakat boş konteynerler kısıtlamaların kısmen devam ettiği Avrupa ve ABD'de mahsur kaldı. Bir anda ortadan kalkan konteynerler dünya ticaretinde hiç yaşanmamış yeni bir krizin başrolünü üstlendi. Konteynerin yetersiz olması, dünya genelinde hem konteynerin fiyatını hem de navlunu tüm dünyada yükseltti.

Salgınla değişen tüketici davranışları bazı sektörlerde talep artışına yol açarken, tedarik zincirlerindeki bozulmalar da ithal ara malların maliyetlerini artırdı. Yüksek girdi maliyetleri, arz kıtlığı ve sektörel bazda artan talepten kaynaklı enflasyon riskleri ülke ekonomileri için hala bir tehdit konumunda.

Döviz kurlarındaki artışlar, enflasyondaki dalgalanmalar, talepte salgın ve felakete bağlı ani iniş çıkışlar ve daha birçok tahmin edilemez gelişme iş dünyasının pozisyon alma kabiliyetini adeta bir sınavdan geçiriyor.

Bu kadar çok bilinmeyen olduğu dönemlerde ticaret yapmak hele de kâr elde etmek ciddi bir başarı.

ZORLUKLAR YANSIMIŞ

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'nın hazırladığı İlk 250 Büyük Firma Araştırması'nı incelediğimde geride bıraktığımız dönemin zorluklarının verilere yansıdığını gördüm.

Otomotiv ana ve yedek sanayi, makine teçhizat, tekstil, tarım-gıda Bursa ekonomisinin lokomotifleri 4 sektör. Bu 4 sektörde de satışlar TL bazında gerilemiş. Tarım, gıda ve hayvancılıkta 2012 yılındaki zirveden hayli uzak noktadayız. Tekstilde de ciddi düşüş yaşanmış. Diğer iki sektörde satışların 2019 seviyesinde kaldığı görülüyor. Pandemi nedeniyle tüketici alışkanlıklarında yaşanan değişiklikler talebi ciddi derecede etkiliyor. Özellikle tekstilde yaşanan düşüşün talepteki azalmadan kaynaklandığını düşünmek yanlış olmaz.

Tarım, gıda ve hayvancılık dışında satışları düşen 3 ana sektörde katma değerdeki artış dikkat çekici. 4 ana sektörde çalışan sayısı korunmuş. Satışlardaki düşüşe rağmen çalışan sayısının korunmasında yasal düzenlemelerin ve yasakların da etkili olduğunu varsayabiliriz.

KATMA DEĞER DÜŞÜŞTE

Kâr rakamlarına ise iki farklı pencereden bakmamızda fayda var. Tarım, gıda ve hayvancılık dışında üç ana sektörde TL bazındaki kâr artışı dikkat çekici. Ancak dolar bazındaki genel tabloya baktığımızda 1 milyar 568 milyon dolarlık toplam kârın 2019 yılındaki 1 milyar 563 milyon dolar ile hemen hemen aynı olduğu görülüyor. Toplam satışlardaki 6.5 milyar dolarlık düşüşe rağmen kârın korunması olumlu olarak görülebilir. Aynı tabloyu toplam katma değerde de söylememiz mümkün. Zira 2019 yılındaki 3.5 milyar dolarlık toplam katma değer 2020'de sınırlı bir artışla 3.6 milyar dolara ulaşmış.

KUR VE FAİZ ÖNEMLİ

Özetlersek, Bursalı şirketlerin bilançolarında sadece satışların değil kur ve faizin de etkisi büyük. Küresel çalkantılar nedeniyle bu dönemde kur ve faiz tahmini yapmak çok zor. Ancak altın kural işlemeye devam ediyor. Satışlar önemli ama kur ve faizi iyi yöneten kazanır... Dünyadaki ekonomi savaşları küresel salgınlar ve diğer felaketler nedeniyle ticaretin en kritik virajındayız. Savrulmamak için gaza mı basmalıyız yoksa temkinli olup freni mi yoklamalıyız? Karar vermek zor...